

5.9.2014

Liikenne- ja viestintäministeriö
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi joukkoliikennelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (LVM/1237/03/2014)

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu luonnos joukkoliikennelain ja eräiden muiden (erityisesti taksiliikennelain) lakien muuttamista koskevaksi hallituksen esitykseksi. Tavoitteena on mahdollistaa yhteiskunnan korvaamien tai kustantamien henkilökuljetusten sellainen suunnittelu ja järjestäminen, joka turvaa lakisääteisiin kuljetuksiin oikeutettujen henkilöiden kuljetuspalvelut ja mahdollistaa uudentyyppiset henkilöliikennepalvelut ja logistiset kokonaisuudet. Tavoitteena on lisätä myös kuluttajien valinnanmahdollisuuksia ja turvata vammaisille ja iäkkäille ihmisille sopivien taksipalvelujen saatavuus. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääsääntöisesti 1 päivänä tammikuuta 2015 ja osittain viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2016 (esimerkiksi taksiliikennelaki).

Linja-autoliikennettä koskevat muutokset

Linja-autoliikenteessä on tarkoitus luopua kutsujoukkoliikenneluvan edellytyksenä olevasta kolmen etukäteistilauksen vaatimuksesta. Nykyisen vaatimuksen kolmesta etukäteistilauksesta katsotaan johtaneen siihen, että kutsujoukkoliikennettä ei ole syntynyt. Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry pitää muutosesitystä perusteltuna.

Reittiliikenneluvan hylkäämisperusteista on tarkoitus poistaa kohta, jonka mukaan hakemus on hylättävä, jos sen hyväksyminen vakavasti vaarantaisi luotettavien liikennepalveluiden saatavuuden tai reitin tarjonta selvästi ylittäisi alueelle määritellyn joukkoliikenteen palvelutason. Kuluttajaliitto yhtyy ministeriön näkemykseen siitä, että säännös on omiaan rajoittamaan kilpailua. Säännöksen kohtaa, jossa palvelun enimmäislaatusojo rajoitetaan, Kuluttajaliitto pitää erittäin kummallisena: on hyvin vaikea kuvitella tilannetta, jossa olisi perusteltua estää elinkeinonharjoittajaa tarjoamasta liian hyvää palvelua. Kuluttajaliiton mielestä ehdotus onkin erittäin perusteltu.

Reitti- ja kutsujoukkoliikenteen vähimmäisliikennöntiajoista on myös tarkoitus luopua. Kuluttajaliitto katsoo, että sinänsä muutos lisäisi kuluttajien epävarmuutta aloitettavan liikenteen jatkuvuudesta. Toisaalta samaan aikaan liikenteenharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta liikenteen lopettamisesta on tarkoitus pidentää kolmesta kuukaudesta kuuteen, joten viranomaisten ohella myös kuluttajilla

5.9.2014

on pidempi aika sopeutua tilanteen muuttumiseen. Vähimmäisliikenneajoista luopuminen helpottaa uusien linjojen avaamista ja siten mahdollistaa liikenteen sellaisillekin linjoilla, joilla se olisi nykyisillä säännöksillä liian riskialtista. Tämän vuoksi Kuluttajaliitto pitää esitystä perusteltuna.

Taksiliikenteen vapauttaminen

Tilausliikennettä enintään 16-paikkaisella linja-autolla harjoitettaessa koskeva rajoitus vähintään viiden henkilön matkustajamäärästä esitetään poistettavaksi. Samalla on tarkoitus sallia taksamittarin käyttö muissakin autoissa kuin takseissa. Tämä mahdollistaisi pienten linja-autojen käytön taksien tapaan. Pienellä linja-autolla liikennöitäessä ei kuitenkaan edelleenkään saisi ottaa kyytejä taksiasemilta, eikä autossa saisi käyttää taksivalokilpeä.

Taksiliikennelakia on tarkoitus muuttaa siten, että luovuttaisiin lupamäärien sääntelystä ja lupien myöntämisestä koskevasta etusijasääntelystä esteetöntä kalustoa koskevien taksilupahakemusten osalta. Muutoksella ei olisi vaikutusta taksiliikenteen ajovelvoitteisiin, asemapaikalle palaamisvelvoitteeseen, enimmäishintasääntelyyn, taksien tilausvälityskeskukseen koskevaan sääntelyyn eikä luvanhakijaa itseään koskeviin taksiluvan saamisen edellytyksiin tai taksinkuljettajia koskeviin vaatimuksiin.

Palvelusopimusasetuksen mukaisessa linja-autoliikenteessä, linja-autojen tilausliikenteessä ja taksiliikenteessä on tarkoitus laajentaa oikeutta tavarankuljettamiseen. Tämä tapahtuisi siten, että nykyisin voimassa olevasta tavaralähetysten alle 100 kilogramman enimmäiskoosta luovuttaisiin.

Kuluttajaliitto on jo aiemmin kannattanut luopumista taksiliikenteen lupamäärien sääntelystä. Sekä pieniä linja-autoja että esteettömiä takseja koskevan sääntelyn vapauttaminen on merkittävä askel oikeaan suuntaan. Sääntelyn vapauttaminen mahdollistaa taksiliikenteen kilpailun lisääntymisen ainakin rajoitetusti, lisäksi se helpottaa taksien saantia ruuhka-aikoina. Vammais- ja vanhusväestö hyötyy erityisesti esteettömiä takseja koskevasta lupamäärien sääntelystä luopumisesta.

Samanaikaisesti tapahtuva tavaraliikenteen sääntelystä luopuminen parantaa erityisesti esteettömien taksien asemaa: niissä on mahdollista kuljettaa suurempia tavaramääriä kuin takseina toimivissa henkilöautoissa. Lainmuutoksen jälkeen taksiliikennöitsijät voivat tarjota sekä henkilö- että tavarankuljetuspalveluja, mikä etenkin haja-asutusalueilla mahdollistaa paremmat taloudelliset mahdollisuudet liikenteen harjoittamiseen. Muutos mahdollistaa myös muualla uudet liikenteelliset innovaatiot mikä on omiaan lisäämään sekä palvelujen monipuolisuutta että kilpailua.

Edellä mainituilla perusteilla Kuluttajaliitto katsoo ehdotettujen muutosten parantavan kuluttajien asemaa ja kannattaa niitä. Koska taksiliikenteen osalta ei ole tarkoitus purkaa sääntelyä laajamittaisesti ja esimerkiksi enimmäishintasääntely säilyy, riskit kuluttajien etujen vaarantumisesta ovat erittäin vähäiset.

5.9.2014

Lopuksi

Käsillä oleva ehdotus on ensimmäinen osa laajemmasta henkilöliikennelainsäädännön uudistamis-hankkeesta. Tarkoituksena on käynnistää laajempi uudistus, jonka lähtökohtana on henkilöliikenteen säilyminen edelleen pääosin luvanvaraisena, mutta tiukasta ja rajoittavasta sääntelystä kuitenkin luovuttaisiin. Kuluttajaliitto kannattaa liian tiukan ja rajoittavan sääntelyn purkamista sillä edellytyksellä, että matkustajien turvallisuutta ja oikeuksia ei vaaranneta. Joiltakin osin tarvitaan myös uutta sääntelyä, esimerkiksi linja-automatkustajien oikeuksista ei ole kattavaa lainsäädäntöä.

Henkilöliikenteessä on kehitelty myös uusia perinteisistä toimintamalleista poikkeavia innovaatioita (esimerkiksi Uber). Kuluttajaliiton mielestä henkilöliikennelainsäädännön ei tule estää uusien toimintamallien kehittämistä, mikä tulee ottaa huomioon lainsäädäntöä uudistettaessa.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Juha Beurling
pääsihteeri

Timo Niemi
lakimies